

Nadine Ahr: 'De belofte' Een waargebeurd verhaal over liefde en dementie. Uitgeverij Querido, Amsterdam 2014. ISBN 9789021454870 (Dementie/PO/1) Zie ook: www.querido.nl

Soort boek/ziekte/stijl:

Autobiografische roman waarin Nadine Ahr beschrijft hoe haar grootouders elkaar hebben gevonden en hoe hun leven beïnvloed werd doordat Ria (oma) dementerend werd. Edwin kwam uit Rusland terug naar het Duitsland van na de tweede wereldoorlog nadat hij soldaat was geweest in het Duitse leger. Hij woonde in bij een oom en raakte verliefd op Ria. Omdat hij een belofte had gedaan aan een ander meisje trouwde hij met dat meisje en Ria met een andere man.

Toen Ria weduwe was geworden en Edwin gescheiden, kwamen ze elkaar na jaren weer tegen en besloten nooit meer uit elkaar te gaan. Ze waren gelukkig samen totdat Ria dementerend raakte. Edwin nam zich voor tot het eind van zijn leven bij haar te blijven en verhuisde zelfs samen met haar naar een verpleeghuis. Het lukte hem toch niet. Toen Ria Edwin niet meer herkende en verwarde met haar eerdere man die haar sloeg, begon ze tegen hem te schreeuwen wanneer ze hem zag, werd angstig. Hij kon niet anders dan de liefde van zijn leven voor de tweede keer loslaten. Voor dit boek van 240 pagina's kreeg Nadine Ahr verschillende prijzen, zoals de Deutsche Reporterpreis 2013.

Over de schrijfster:

De Duitse schrijfster Nadine Ahr(1982) is journaliste en werkt voor Die Zeit. Ze woont in Hannover, studeerde geschiedenis en communicatiewetenschappen. Voordat ze deze debuutroman schreef maakte ze er een artikel over.

Korte beschrijving:

Ahr beschrijft het leven en de dood van haar grootouders in twee verhaallijnen: een vertelt hoe ze elkaar hebben gevonden in 1945 en hoe hun liefde en leven zich ontwikkelde. De ander gaat in op het leven 65 jaar later, toen Ria dementerend raakte.

In de eerste verhaallijn wordt de situatie waarin Edwin en Ria elkaar leerden kennen beschreven. De tweede wereldoorlog maakte dat Edwin bij zijn oom in ging wonen en zij verliefd werden op elkaar. Edwin hield echter zijn belofte en trouwde met een liefde van voor de oorlog. Ria trouwde met een man wiens been geamputeerd moest worden. Hij kon dat niet verkroppen, raakte aan de drank en sloeg Ria regelmatig. Zowel Emiel als Ria kregen een zoon. Na een aantal jaren stierf Ria's man. Ook Edwin's huwelijk is niet gelukkig: het strandde na vele jaren.

Toen Edwin en Ria elkaar terug zagen sloeg de vlam weer over: ze bleven bij elkaar, met het vooruitzicht elkaar nooit meer los te laten.

In de tweede verhaallijn vertelt Ahr over het leven van Edwin en Ria vijftien jaar later. Ria is dan dementerend geraakt en takelde steeds verder af. Edwin worstelde ermee, hij wilde nu bij haar blijven tot het einde van zijn leven. Maar toen Ria verder dementeerde, tegen hem schreeuwde en tierde, kon hij in huis niet meer voor haar zorgen en ging ze naar het verpleeghuis. Edwin kon alleen in het oude huis niet aarden en besloot in hetzelfde verpleeghuis te gaan wonen, maar apart: hij kon dan bij Ria blijven. Alleen verwarde Ria hem steeds meer met haar eerste man, krijste na verloop

van tijd als hij in de buurt was. Edwin kon daar niet meer tegen: hij besloot op een dag om toch weer zijn belofte te moeten breken en Ria te verlaten. Hij ging in een ander tehuis wonen, verloor zijn grote liefde weer. Nadine Ahr bleef zowel haar grootvader als Ria bezoeken en had het ondertussen moeilijk met levensvragen. Want wat betekent een belofte van eeuwige trouw? Wanneer laat je iemand los, en wanneer blijf je bij iemand, bijvoorbeeld als degene dementerend is? Het boek eindigt als Edwin gestorven is.

Wat viel op:

Hoezeer ervaringen uit het verleden van belang zijn bij het ouder worden en dementeren. Wat en wie herkent iemand en hoe reageer je daarop? Raken herinneringen zodanig verward, verstrengeld met andere herinneringen, dat het voor een partner niet meer op te brengen is om 'trouw' te zijn? En hoe ga je dan om met verschillende fasen van dementie? Wat vind je daarvan als familielid? Hoe kun je beide partijen volgen en recht doen? Dit zijn maar een paar onderwerpen en vragen die in dit boek naar voren komen. Een boek dat blijft hangen en niet voor niets prijzen heeft gekregen.

Citaten:

Pag. 15: *'Alsof hij Edwins gedachten had geraden, vroeg Otto: 'Waarom ben je hier en ga je niet naar huis!'*

'De Russen,' zei Edwin.

Meer hoefde hij niet te zeggen. Otto knikte. Geen soldaat die nog bij zijn verstand was prakkiseerde erover naar een door de Russen bezet gebied te gaan.'

Pag. 39: *'Ik zou haar nooit hebben verlaten.'*

'Dat weet ik, opa.'

'Maar ze haatte me: om vijf uur in de ochtend maakte ze me wel eens wakker. Alleen maar om te vragen of mijn vrouwen al weg waren.'

'Dat weet ik, opa.'

'Twaalf uur lang, de hele dag, zat ik naast haar en hield haar hand vast. En ik kwam nooit meer de deur uit.'

'Dat weet ik, opa.'

'Ik ben ook maar een mens.'

'Weet ik...'

'Ik mis haar.' Edwin huilt. Ik heb mijn opa nooit eerder zien huilen.

Pag. 116: *'Soms, heimelijk, wenst Edwin dat hij zelf ook dement was. Dan zou hij kunnen vergeten hoe ze hem aankijkt als ze denkt dat hij Friedel is, dat zij zou kunnen vergeten hoe bang ze voor hem is. Maar zo is het niet. Het beeld van Ria, in haar rolstoel, bevend van angst, blijft bij hem. Dagenlang. Het verteert hem, het sluipt zijn dromen binnen, het laat hem niet meer los.'*

Pag. 181: *'Het was hun heimelijke trouwdag, ook al waren ze niet getrouwd. Af en toe vroeg Edwin zich af of hij Ria een huwelijksaanzoek moest doen. Maar even snel als die gedachte bij hem opkwam, verwierp hij hem weer. Het huwelijk had hen geen van beiden gelukkig gemaakt. Bovendien: voor Edwin was Ria zijn vrouw.'*

Recensies/Extra:

<http://www.querido.nl/web/Nieuws/Nieuwsartikel/Interview-met-Nadine-Ahr.htm>

‘(...)Hoe is het voor u dat uw persoonlijke verhaal door duizenden mensen gelezen wordt?’

Tijdens het schrijven heb ik daar nooit aan gedacht. Met opzet. Anders leg je jezelf een zekere censuur op. Tegenwoordig denk ik vaak: nou Nadine, je hebt jezelf wel helemáál blootgegeven. Tenslotte laat ik veel van mijzelf zien. Maar ik denk ook: dat hoort er nu eenmaal bij. Op dat vlak moet je dapper zijn, anders is het verhaal niet echt. Dat merken de lezers.

Is het hele verhaal waarheidsgetrouw, of hebt u ook veel ingevuld, veel verzonnen?

In het deel over het vroegere leven en de liefde van mijn grootouders zitten natuurlijk fictionele elementen. Ik kon alleen terugvallen op wat mijn grootouders verteld hebben, en dat moest ik hier en daar wat opsieren. Maar ik weet tegelijk ook niet precies wat er echt waar is van wat zij mij vertelden. Daarentegen is het deel over hun leven op hoge leeftijd uiterst waarheidsgetrouw: bij veel scènes liet ik een opnameapparaatje in mijn tas ‘meelopen’, en die opnames heb ik later uitgetikt om ze letterlijk te kunnen gebruiken.

Hebt u veel reacties gekregen van lezers die in eenzelfde situatie zitten of iets vergelijkbaars hebben meegemaakt? (...)

Andere reacties hebben mij sterk ontroerd. Zo kreeg ik bijvoorbeeld een handgeschreven brief van een hoogleraar uit New York. (...) Hij bedankte me voor mijn verhalen in de krant. Hij schreef me over zijn moeder, die ook dement is en in een tehuis woont, en die gelooft dat ze weer terug is in de oorlog, in het kamp, en dat de verzorgsters kampbewaaksters zijn. De brief zal ik altijd bewaren. (...)’

<http://tessaheitmeijer.com/2014/05/19/recensie-de-beloofte/>

<http://plantage.nl/debelofte>

Rick Manshanden

‘Een prachtig emotioneel verhaal over de liefde tussen twee mensen, die een leven lang duurt. Zelfs al gaan de dingen in het leven niet altijd zoals we zouden verwachten, lijkt het er op dat liefde alles overwint.

(...) Voor een debuterende schrijfster is dit een prima roman, waarin de bittere waarheid op een luchtige manier wordt verteld. Ik heb er in ieder geval erg van genoten. Ik ben benieuwd naar haar tweede boek, als dat er komt, want haar manier van schrijven spreekt mij erg aan.’

Loranne Davelaar

‘(...) Dit boek leest als een trein, laat je niet meer stoppen en dan plots, komt de trein aan, is het boek uit. Nog lang zit je na te denken over de verdere afloop, die niet meer beschreven is. Er wordt in korte, heldere zinnen verteld die ondanks dat ze niet complex zijn, hun uitwerking niet missen. Naast de harde werkelijkheid van de dementie waarmee je geconfronteerd wordt, lees je ook een prachtig verhaal over ware liefde, beloftes en trouw. Al met al was dit een prachtig boek over liefde, dementie en frustraties hierover.’

Anneke Schimmel

Dennis van Elten: ‘(...)Eens in de zoveel tijd kom je een boek tegen dat je zo raakt, dat je er niet omheen kan. Dit is zo’n boek. Ik heb de Belofte als recensie exemplaar gekregen. Ik was erg benieuwd wat voor impact het boek op mij zou hebben aangezien ik dementie van dichtbij mee maak in mijn privé omgeving. Dit zorgde er voor dat dit boek erg bleef boeien. Maar soms moest ik het ook even weleggen omdat het allemaal heel dichtbij kwam. (...)’

Mirjam Scholten: ‘(...) Het is een ‘stil’ verhaal, goed vertaald, bijna eenvoudig opgeschreven, maar het zit dicht op de huid en is ontroerend. De verwoesting die dementie kan aanrichten, komt in het volle zicht. Duidelijke druk.’